

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Ивелина Аспарухова Йорданова-Василева, д.м.

Катедра „Дерматология, венерология и алергология“
Факултет „Медицина“, Медицински Университет – Плевен

Относно: Дисертационен труд за придобиване на ОНС „доктор“

На тема: „Качество на живот при пациенти с някои хронични дерматози – асоциации с клиничната картина и терапията на заболяването“

Автор: д-р Вероника Христова Гинчева-Манчева

редовен докторант в Катедра «Дерматология, Венерология и Алергология» към Медицински факултет на МУ – Плевен

Научен ръководител: проф. д-р Димитър Константинов Господинов, д.м.н.

Определена съм за член на Научно жури по процедура за публична защита на горепосочения дисертационен труд със Заповед № 683 от 27.03.2018 г. на Ректора на МУ – Плевен проф. д-р Славчо Томов, д.м.н.

Дисертацията на д-р Вероника Гинчева е написана на 153 страници и включва: заглавна страница, съдържание, използвани съкращения – 1 стр.; увод и литературен обзор – 21 стр.; цел и задачи на проучването – 1 стр., материали и методи – 11 стр., резултати от собствените проучвания – 37 стр.; обсъждане на резултатите – 21 стр.; изводи и приноси – 6 стр.; книгопис – 22 стр. Текстът е онагледен с 34 таблици, 33 фигури и 2 приложения. Библиографията е от 185 литературни източници.

Към настоящия момент понятието „Качество на живот“ (QoL) придобива все по-голяма голяма обществена значимост, включително и в дерматологията. Като термин от социалните науки, в днешно време то се концентрира към индивидуално ориентирани цели и обхваща области от живота като отношения в работата и дома, здраве, образование, политика, социални връзки и естествена среда. Повечето хронични кожни заболявания имат сериозно негативно влияние върху качеството на живот. На практика може да се засегнат всички аспекти от живота на пациентите. Сериозни симптоми като сърбеж, болка и дискомфорт често оказват дълбок психологически ефект върху тях. Редица социални и физически дейности могат да бъдат неблагоприятно повлияни, поради засягане на видими участъци по кожата, водещо до неприемането на болният индивид от обществото (стигматизиране). В най-тежките случаи някои пациенти прибегват към суицидни опити заради неприемливия си външен вид. Същевременно финансовата тежест на заболяването включва преки медицински разходи, други непредвидени разходи, загуба на работоспособност и пр. Освен отнасящи се до индивида сфери, терминът „Качество на живот“ включва и колективни обществено-политически цели и ценности като свобода, сигурност, справедливо разпределение на приходи и блага, равни шансове.

В своя дисертационен труд д-р Гинчева проучва промяната в качеството на живот при пациенти с някои по-често срещани остри и хронични дерматози, като търси асоциации с клиничната картина и терапията на заболяванията. В изпълнение на целта на дисертационния труд д-р Гинчева си е поставила 7 задачи, сред които: анализ на структурата на хоспитализирани болни в Клиниката по кожни и венерически заболявания Плевен, на възраст над 18 години по пол, възраст, диагноза и клиничното протичане на заболяванията, изчисляване на стойностите на DLQI – валидиран за

България въпросник за оценка „Качеството на живот“ - за всеки един болен в момента на хоспитализацията и при изписване от стационара, анализирани на шесте дименсии на въпросника DLQI в групата на болните с хронични дерматози – обследвана е група от 515 болни с различни хронични дерматози, стационарно лекувани в Клиниката по кожни и венерически заболявания Плевен, сред които плакетен псориазис, псориаатичен артрит, булозни дерматози, съединително-тъканни дерматози и васкулити, постфлебичен синдром, алергични кожни заболявания, обследвана е и група от 191 хоспитализирани болни с остри и хронични дерматози, от които 50 души с кожни инфекции: еризипел, херпес зостер, пиодермии, инфектирани венозни улкуси и 141 души с хронични заболявания като псориазис, автоимунни булозни и съединително-тъканни дерматози, проследен е ефекта от системно лечение при 92 пациенти с тежка форма на псориазис, лекувани в амбулаторни условия с TNF- α рецепторен инхибитор и при 32 пациенти с лека до умерено изразена форма на псориазис лекувани амбулаторно с Calcipotriol/Betamethasone гел, по отношение промяната в качеството им на живот. За отчитане ефекта от лечението се използвани индекси PASI, BSA и IGA MOD 2011, попълван от лекаря, а промяната в качеството на живот е била отчитана чрез попълнен от пациентите въпросник DLQI на няколко последователни визити. За определяне тежестта на болката е използвана Визуална аналогова скала (VAS). Статистическата обработка на данните е извършена чрез ANOVA анализ.

В резултатит от собствените си проучвания д-р Гинчева установява, че най-високи са стойностите на DLQI при пациентите в групата с кожни инфекции (12.86 ± 6.717), следвани от псориаатичите ($11.91 \pm 6,721$), алергодерматозите (10.24 ± 6.778) и автоимунните булозни и съединително-тъканни дерматози ($8.96 \pm 6,804$). Тези факти определят „много изразен ефект“ при първите две диагностични групи върху качеството на живот, докато другите две оказват „изразен ефект“ върху качеството на живот на болните. Резултатите от изследванията на д-р Гинчева доказват негативния ефект на дерматозите върху качеството на живот на болните, обективизирано чрез изчисление на DLQI. В момента на хоспитализирането пациентите с остри и хронични заболявания посочват влошено качество на живот с „много изразен ефект“ на заболяването върху качеството на живот, като данните за остро протичащите (и придружени с болков синдром) еризипел и херпес зостер са най-високи, следвани от тези за хроничните псориазис (повечето с придружаващ сърбеж) и пемфигус. При изписване от стационара показателя „Качество на живот“ се подобрява при лицата и с остри и с хронични дерматози. Пациентите с остри състояния, въпреки намалените стойности на DLQI, демонстрират по-високи нива, сравнени с данните за подобро качество на живот при хроничите. Този факт показва, че едноседмичното лечение на кожните инфекции (по наредбата на НЗОК) е недостатъчно за пълното излекуване и би могло да компрометира усилията на медиците.

Тези констатации на докторантката водят до изводите на дисертационния труд, а именно – от проучването върху качеството на живот при хоспитализирани болни с хронични дерматози се установява статистически значима разлика между стойностите на DLQI при пациентите във всички диагностични групи при приема в стационара, сравнени с тези при изписването на болните ($p=0.000$). При оценката на качеството на живот в диагностичните групи, в най-висока степен са засегнати физическите функции на лицата – „симптоми и усещания“ и „ежедневни дейности“, следвани от нарушената социална функция – „работа и обучение“, като следствие. Най-слабо е повлияна психосоциалната функция „лични контакти“ поради нежелание на пациентите да посочват детайли от личния си живот. При проспективното отворено клинично проучване за качество на живот при амбулаторни пациенти с псориазис, лекувани чрез монотерапия

с Calcipotriol/Betamethasone гел, се доказва че това лечение е ефективно, доказано чрез установена статистически закономерна ($p < 0,005$) промяна в стойностите на BSA, PASI и IGA MOD 2011, изчислявани на всяка визита, като „Качеството на живот“ при участниците се подобрява, и негативният ефект на болестта преминава от „много изразен ефект“ (на ден 0) в „изразен“ (на ден 30) до „незначителен“ (на ден 60). При второто отворено клинично проучване за качество на живот при амбулаторни пациенти с тежък псориазис, лекувани с подкожни апликации на Adalimumab flac. 40 mg., се доказва че качеството на живот при участниците се подобрява с всяка следваща визита, като негативният ефект на болестта върху „Качеството на живот“ преминава от „много изразен ефект“ в „изразен“ на 6-ти месец до „незначителен“ на 18-и месец ($p < 0,0001$), т.е. системното лечение с Adalimumab flac. 40 mg. е ефективно и подобрението в качеството на живот рефлектира позитивно и върху 6-те дименсии на DLQI ($p < 0,0001$).

При обсъждането на получените резултати в обем от 21 страници, дисертантката прави съпоставка между получените от нея данни с тези, които са известни от научната литература и демонстрира умения за анализ и логични обяснения. Резултатите от своите изследвания във връзка с дисертационния и труд, д-р Гинчева е публикувала в 4 научни статии в български списания, в 2 от които е първи автор и е изнесла в 4 доклада в научни форуми - резюмето на единия от които е публикувано в списание Acta Dermato-venereologica, 2015; 95: 16 – 17. (ISSN: 0001-5555) с Impact factor: 4.244.

Считам, че получените данни и резултатите от този дисертационен труд, убеждават в достойнствата на научната разработка. За приоритетни научни приноси на дисертационния труд на д-р Гинчева считам следните: за пръв път в България е проведено епидемиологично срезово проучване за динамиката в промените на качеството на живот при хоспитализирани болни с остри и хронични кожни болести. За пръв път в България е оценен ефекта на хронично протичащи кожни болести върху качеството на живот на болни с автоимунни булозни дерматози, автоимунни съединително-тъканни дерматози, постфлебитен синдром и алергодерматози, чрез детайлен анализ на шестте групи на DLQI – „симптоми и усещания“, „ежедневни дейности“, „почивка“, „работа и училище“, „лични контакти“ и „терапия“.

Оценявам положително дисертационния труд на д-р Вероника Гинчева - темата е актуална и дисертабилна с ясно и точно формулирана цел, адекватно изпълнени задачи и добре формулирани изводи. Считам, че дисертационният труд „Качество на живот при пациенти с някои хронични дерматози – асоциации с клиничната картина и терапията на заболяването“ има необходимите качества и приносен характер. Подобно проучване за качество на живот при хоспитализирани пациенти в България не са публикувани до момента, което прави оригинален характера на проведеното изследване. Вярвам, че получените резултати при оценката на ефекта на заболяванията върху качеството на живот на болните и възможните терапевтични интервенции, биха могли да помогнат за подобряване на терапевтичните алгоритми, за краткия срок на стационарен престой, определен от нормативната здравна уредба в страната.

В заключение, препоръчвам на почитаемото Научно жури да присъди образователната и научна степен “Доктор” на д-р Вероника Христова Гинчева-Манчева.

16.04.2018 г.

Доц. д-р И. Йорданова, д.м.

